

'Wij blanken zijn bevoorrecht en bevooroordeeld'

Als Black Lives Matters de mensen meer bewust maakt, dan is dat heel goed

Als iemand recht van spreken heeft, dan is hij het. Pater Jan Molenaar, geboren en getogen in Heerhugowaard De Noord, bracht in Afrika en in de Amsterdamse Bijlmer vele tientallen jaren door te midden van gekleurde medemensen. „Wij zijn ons als blanken er niet bewust van hoe bevoorrecht en bevooroordeeld wij zijn. Jammer genoeg accepteren we deze huidige ongelijkheid in onze samenleving als normaal. Als Black Lives Matters de mensen meer bewust maakt, dan is dat heel goed.”

Molenaar is op 10 juli 60 jaar priester. Het feest zou op 14 juni gevierd worden maar het coronavirus zette er een streep door. „Pastoor Ignas Tilma ging die dag voor in de Heilig Hartkerk. Er mochten dertig mensen aanwezig zijn en hij had het zo geregeld dat er twintig neven en nichten in de kerk zaten. Na de dienst hebben we in de tuin met gepaste afstand koffie met gebak gegeten. Daarna kon ik terecht bij de kinderen van mijn jongste broer. We hebben het feest daar een beetje verder gevierd. En als het daarbij blijft, dan is het prima joh.”

In de onlangs betrokken aanleunwoning in Heerhugowaard zorgt hij voor koffie. „De kinderen van mijn broers en zussen vonden dat ik een beetje dichterbij moest komen wonen”, zegt hij lachend. „Ik zit hier best.”

Missiehuis

Tien jaar oud was hij, toen hij wist dat hij missionaris wilde worden. „Let wel: missionaris, geen priester. Je had in die tijd veel congregaties, die boekjes rondstuurden. Ik las de verhalen van de missionarissen en wist: 'dat moet ik ook, ik wil naar Afrika.'” Zijn ouders vonden het fijn maar bleven er vrij nuchter onder. „Ze hebben mij niet geduwd of gepusht. Het was mijn eigen keuze.”

De meester van de lagere school bracht hem in contact met het Missiehuis van de Missionarissen van Mill Hill in Hoorn. „Waarom Mill Hill? Dat was gewoon het dichtste bij.” Van de pastoor kreeg

hij een karige aanbeveling mee: 'Het is een goeie jongen, maar hij gaat weinig te kerk'. „Ik zat graag in de kerk maar ik was soms ook op het land: aardappels rooien, slabonen plukken. En de wedstrijden van Hugo Boys trokken ook erg. Van een broer of zus hoorde ik wat er in de kerk gebeurde was, zodat ik een antwoord klaar had als er naar gevraagd werd.”

Na de lagere school ging hij vier jaar intern in het Missiehuis in Hoorn, gevolgd door twee jaar in het Limburgse Halen, waar hij zijn middelbare school afmaakte. Daarna deed hij twee jaar filosofie in Roosendaal, gevolgd door vier jaar theologie in de Londense voorstadje Mill Hill. Een opleiding van twaalf jaar, nog steeds standaard, weet Molenaar.

Congo

De jonge priester werd naar de Republiek Congo gestuurd. Dat land was ontploft, nadat het onafhankelijk werd van België. Het was een onrustige tijd. Na vier jaar moest hij vluchten, omdat er steeds meer slachtoffers vielen in de strijd tussen het regeringsleger en de separatisten. Een bevriende hoofdonderwijzer tipte hem: 'Je moet nu gaan. Ze komen eraan en ze schieten voordat ze wat vragen.' Molenaar wist weg te komen. Drie collega's van een missiepost elders hadden minder geluk en kwamen om.

„Het is heel gevaarlijk geweest. Achteraf zeg je: waarom hebben ze zo'n jonge vent daarheen gestuurd? Ik heb mazzel gehad.”

Eenmaal thuis moest hij eerst goed bijkomen. 'Jij doet maar niks' zeiden ze na een tijdje. 'Kun je niet assisteren in De Noord?' Vijf maanden duurde het en in die periode bevond Hugo Boys zich in zwaar weer. „We hebben je nodig”, zeiden ze. Ik was 28 jaar en kon aardig meekomen. Ik was midvoor, we zijn niet gedegradeerd. Tegen Jisp uit stond ik tegenover een man, die anderhalf keer zo groot en anderhalf keer zo traag was. We wonnen maar ik kreeg best wat schoppen van die man. Ik was priester dus ik stapte na afloop met een boordje om uit de kleedkamer. Die voorstopper wist niet wat hij zag.”

Mill Hill stuurde hem vervolgens naar Kameroen, waar hij dertig jaar werkzaam bleef. Het was er rustiger maar ook daar was spanning. Het jonge land was verdeeld in een westelijk deel, waar Engels werd gesproken, en een oostelijk deel, waar Frans werd gesproken. „Ik sprak beide talen, dat is me goed van pas gekomen. Je moest je gezond verstand gebruiken, daardoor is het niet gevaarlijk geweest. Met mensen heb ik nooit problemen gehad, ook niet met rebellen. Het was er zo corrupt als de pest maar ik heb er een mooie tijd gehad.”

Directeur

Molenaar was er directeur van de scholen in de missie. Hij was de 'baas' van negentien lagere scholen, met 120 man personeel. Hij

probeerde elke maand alle buitenstaties te bezoeken. Daar inspecteerde hij de school, ging er voor in de dienst en was er voor de mensen. „Soms was het vier of vijf uur lopen naar zo'n buitenstatie. Ik zat er om te luisteren naar hun verhalen, ze wisten dat ze bij mij konden binnen lopen.”

In 1978 keerde de priester vanwege gezondheidsredenen terug in Nederland. Er volgde een hartoperatie, waarbij omleidingen werden aangebracht. In 1990 moest hij opnieuw onder het mes. Nog eenmaal keerde hij in 1992 terug naar Kameroen, om er ter plekke achter te komen dat hij zijn werk niet meer aan kon. In 1995 keerde hij definitief terug. „Niemand is onmisbaar”, zegt hij nu.

Molenaar ging aan de slag in een

nieuwe parochie in de Bijlmer in Amsterdam. „Ik voelde mij er op mijn plek bij die mensen. Alleen het weer was er anders dan in Afrika. We voelden ons thuis bij elkaar, er was een goede klik. Ik kon ze goed begrijpen en mij goed inleven in situaties. Toen het werk mij in 2003 teveel werd, ben ik er dan ook blijven wonen.”

Sinds drie maanden woont hij in een aanleunwoning bij De Raatstede. In De Noord wilden ze hem eigenlijk het liefste weer in hun midden hebben. „Ik ken er iedereen, ze hebben mij al die jaren geweldig gesponsord. Vrienden adviseerden mij om toch niet in De Noord te gaan wonen. Als er een vader zou overlijden, zou men er als vanzelf vanuit gaan dat ik wel de uitvaart zou doen. Je kunt bijna

geen 'nee' zeggen. Ik ga er nog elke maand voor. En als het echt zeuren wordt, zullen de mensen me waarschuwen. Dat hebben ze me beloofd.”

Worsteling

Natuurlijk heeft ook hij z'n geloofscrisis gekend. „Er is veel veranderd in de kerk. In de jaren '70 en '80 zijn veel priesters en zusters uitgetreden omdat ze klaar waren met geloof en kerk. Daar krijg je wel een klap van mee. Ook ik heb geworsteld met de vraag of het nog zinvol was om priester te zijn. Ik heb toen een cursus in Rome gevolgd en dat is mij goed bevallen. 'Het gaat om de mensen, niet om de regels', benadrukten zij. 'En als het niet kan zoals het moet, dan moet het maar zoals het kan'.

Ik doe wat ik kan, Onze Lieve Heer doet de rest maar.”

Er is een Pater Jan Molenaar stichting, die gerund wordt door familieleden. „Ik heb in Kameroen nog veel connecties, de stichting steunt projecten en lenigt nood waar nodig. Ik denk wel eens: 'Gaf Onze Lieve Heer mij maar 100.000 euro...' Er zijn daar ambachtsscholen, waar jongeren een vak kunnen leren. Wij zorgen dat ze de benodigde spullen kunnen kopen.' De situatie in het land is zorgwekkend: „Er zijn 300.000 mensen op de vlucht, ze zitten klem tussen separatisten en het leger.”

Hij noemt het coronavirus 'niet alleen maar storm': „Er gebeurt ook veel goeds in de samenleving. Er is meer tijd voor anderen, mensen staan weer klaar voor elkaar.

We leven soms zo kortzichtig, kijken niet verder dan ons eigen kleine kringetje. We hebben staan klappen voor de mensen in de zorg maar daar moet het niet bij blijven. Ik hoop in Godnaam dat we, als we uit deze coronacrisis komen, ons meer bewust zijn van wie we zijn en hoe we leven. Deze tijd attendeert mensen op waarden die verloren leken. Het mooie is dat de jeugd ook mee doet: in De Noord bezoeken jongeren iedereen van boven de 75 jaar. De wereld is veel groter dan ons eigen gedoe. Het is jammer dat er zo weinig tijd is voor de kerk en voor gebed. We reddten het best alleen, denken we. Maar je kunt Jezus wel vergeten, Hij vergeet jou niet.”

Arie Bergwerff

Jan Molenaar: „Met mensen heb ik nooit problemen gehad, ook niet met rebellen.”
JIFOTO.NL / JAN JONG

Kind van De Noord

De wieg van Jan Molenaar (84) stond aan de Middenweg in Heerhugowaard De Noord, op loopafstand van de Heilig Hartkerk. Jan is de elfde in een gezin van dertien kinderen. Van het grote gezin is alleen hij nog in leven. Begin dit jaar overleed als laatste zijn jongere zus, non bij de Augustinessen. De pater is sinds enkele maanden weer terug in Heerhugowaard. Hij woont in een aanleunwoning bij De Raatstede, naar tevredenheid.

Deze tijd attendeert mensen op waarden die verloren leken. Het mooie is dat de jeugd ook mee doet